

Հ Ն Ա Ր Օ Ս Ա Կ Ա Ն

ՆՈՒՍՈՒՆՈՒՆ ԵՒ ԵՐՐԱՅՈՒՆՈՒՆ

Այս ամսու գումարուս եւ այս 23^ր անգամ Գերմանացի մարդաբանաց ընդհանուր ժողովն, որուն ներկայ եղան Նշանաւոր գիտնականք: Ի մէջ այլոց Պերլինի ազգագրական թանգարանի օգնական-վարիչը՝ Տր. Վաշան (Dr. V. Luschau) խոսեցաւ "Հրէից մարդաբանական դրից, վրայ, եւ յանգեցաւ այն եզրակացութեան որ Հրեայք մեծաւ մասամբ սերունդ են Հեթանոցաց, այսինքն՝ Նախահայոց:

Ճառասացը խօսելով ընդհանրապէս Սեմականաց վրայ — որոնց կարգի են Բաբելոնացիք, Ասորեստանացիք, Երրայեցիք, Հարաւային-Աւրասացիք, Արամայեցիք, Աբսինիացիք եւ քան Արաբք — կը գտնէ որ այս ամէն ցեղերէն զոտ ու անխառն սեմական են միայն Պետոկից, որոնց հարազատ տիպաբոլ գտաւ մօտերս անգղացի Flinders Petrie գիտնականն յեգիպտոս պեղումներ ընելով՝ 2000 տարի յառաջ քան գտնուած: Այս քանդակներէն կը տեսուի որ հին Աւրասացիք (Սեմականք) ամենեւին չունէին այն սեռեց քթի խզումներն, զորն այսօր "հրէական քթի" կ'անուանեն: Եւսե փոխկիցիք՝ որոնցմէ այժմ սերունդ չէ մնացած, քնչպէս նաեւ Արաբացիք՝ բոլորովին երկայնագանդ են: Այլազգ է այս ամէնը Հրէից եւ Արամայեցեաց թով: Հրեայք 50% կարծ գանգ ունին, եւ 11% խորտեալ մազ, եւ շատ բազմաթիւ "հրէական քթի":

Այս հակասական երեւոյթս կը մեկնէ Վաշան հետեւեալ կերպով: Կարճ գանգ ունենալն Հրէից՝ անկէ է որ Հրեայք բոլորովին խառնուած են ոչ-սեմական ցեղերու հետ, եւ այն շատ հին ժամանակ: Հրէից 11% խորտեալ մազն առնուած է Ամինացիներէն, որ Միջերկրեայ-Արիականաց խորտեալ ցեղերէն մին էին, եւ որոնք նախապատմական ժամանակները բոլորովին ձուլուած են Հրէից հետ:

Երբորդ էս այն գլխաւոր ննդիրը, այսինքն՝ այն որ այժմու Հրէից գանգերը 50% կարճ են, կը մեկնէ Վաշան այսպէս. "Փոքր Ասիոյ մէջ տիրող տարերքն են Տաճիկք, Յոյք եւ Հայք: Առաջին երկու ազգերն վերջին սասիճանի խառնուրդ ցեղեր են, իսկ Հայք շատ մեծ միացեղութիւն մ'ունին: Հայք առհասարակ կարճ գանգով են, սեւաշուի եւ սեւահեր եւ մեծ ու կոր քթով: Այս քթին ձեւն է այն՝ զոր "հրէ-

ական քթի", կ'անուանենք, եւ որ աւելի իրաւամբ "հայկական քթի", պէտք էր անուանել: Բաւարի եւ Փոքուն Ասիոյ նախաժամանակի այս հայացեց Նախաժողովրդէն անցած են Հրէից յիշեալ մարդաբանական յատկութիւնք: Այս պարագայն անդամաւորութեան փաստ մըն է նախանմանութեան ժողովրդի մը սեմականացման. վասն զի այս երկու ցեղերուն լեզուական աղերս մ'ունենան ցարսոր անհմար եղան է ցուցնել: Այդ Ս. Գիլլը այս Հայերը կ'անուանեն "Հեթանոցիք" (Էթնոցիք) ըստ մեր թարգմանութեան: Ապա ուրեմն այժմու Հրեայք խառնուրդ են՝ 1. Ամինացեաց, 2. Բուն Սեմականաց եւ 3. Գլխաւորապէս էին Հեթանոց-Երեւոյց: — Ճառասացուն իւր Ճառասացութիւնը կըրեց այն համոզմամբ որ "այն սերտ արեւմտ-կիցութիւնը" որ ամենահին ժամանակէն՝ 4000 տարւոյն է ի վեր արեւմտ խառնաման տեղի ունեցած է Արիականաց, Սեմականաց եւ Հայոց մէջ, վերջ ի վերջոյ այս ցեղերուն իրարու խառնուիլն եւ ձուլուիլը յառաջ պիտի թերեւ:

Նաեւ զիրիւղ իւր ճառասացութեան մէջ հաստատեց որ Փոքուն Ասիոյ մէջ իւր ըրած պեղմանց արդիւնքն այն եղած է որ կրնայ հաստատել՝ թէ Սեմականաց մէջ կարճ գանգ ունենալ յառաջ եղած է Հայոցմէ, որ խառնուած են խառնուց հետ:

Հեթանոց կամ Նախահայոց՝ այն մեծատարած ցեղին վրայ որ յետագայ Հայոց հաւրաւարեմութեան սահմանակից երկիրները դրաւ ած էին, շատ մեծ լոյս տրուեցին նորագիտութեան ճանթի. հետեւիլն եւ արձանագրութիւնք:

Ուրիշ առթիւ կրնանք այս նկատմամբ աւելի մանրամասն տեղեկութիւն տալ:

Գ Ր Օ Ա Ն

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԲԱՍՏՈՐԱԳՐԱԲԱՆՈՒՆԵՐ ԳԵՂ Ի ՀՈՍՏ

(Հարմարութեամբ)

ԺԵ.

Աստուածածնի Տեսիլը հայ գրականութեան մէջ, որքան յայտնի է ինձ, կայ երկու խմբագրութեամբ. տարածուածը՝ որ կղուած է յունական Ամենատուրը կուսի Յայտնութեանը՝ եւ որից եւ գտել իմ՝ երեք օրինակ, եւ համառօտը կամ՝

Tischendorf, Apocalypses Apocryphae. Lipsiae, pp. XXVII—XXX.

Իմ. Թիւ. 1836, 1837 եւ 1838 ձագրք (սեւ Ցագրք): Առաջին երկուքն մէջ Յոսից ունի այս վերջու գիրը "Տեսիլ տուր Աստուածածնի, որ Սուր կողմ տեսաւ գծերը վերաբերմամբ, վերջին մէջ — "Սուր Աստուածածնի հազմաճեղքը եւ հրէշտակի պատասխանները: Իսկ Ցեղեան սկիզբը բոլոր երեք ձագրքումս՝ փոքրակ է: